

* LLETRES *

* ART *

* CIENCIA *

PREUS

Número sol	2 quartos
Trimestre	2 rals

Se publica

'ls dias 1 y 15 de cada mes

ADMINISTRACIÓ

Carrer de la Cucurulla, número 3
Llibreria

CONRAT ROURE

PROFITANT la ocasió de ocupar-nos del nou drama estrenat en lo teatre Romea, *Montserrat*, publiquem avuy lo retrato de son autor.

Lo Sr. Roure es un d'aquells autors quals obras dramáticas, si bé no comouhen vivament, deixan una grata impresió en l'ánim del espectador.

Aixís succeheix en sa nova producció.

No busqueu en ella aquells finals d'escena, aquells cops d'efecte que mouhen á aplaudirlos; però en cambi hi trobareu un argument que sembla que 's va desenrotllant per sí sol, una facilitat en la versificació que no 's pot dir que hi hagi ni una paraula forsada.

¡Quina idea, quin argument més simpátich lo de *Montserrat*!

Allí 's veu la impresió que causa una noya expósita, com ho es la *Montserrat*, en los ánims de diferents personas. Bé 's pot veure l'escrúpol que aixó causa á D. Just, persona anciana; y lo poch que preocupa á son fill Melcior, jove que ha seguit ab profit una carrera y que ha apartat de sa ment aquestas estranyesas y escrúpols sens rahó de ser.

No obstant, si bé anem á mirar, *Pau Claris*, obra del mateix autor, nos fa desdir de lo que acabem de sentar, puig no hi faltan, per cert, los cops d'efecte que comouhen l'ánim del espectador.

En lo teatre, s' ha dedicat també 'l Sr. Roure á fer obras humorísticas, com ho son las pessas: *Una noya es per un rey*, *La vida al encant*, *La comedia de Falset*, *L'ocasió fa 'l lladre*, *Un fi de festa* y *¡Divendres!*; la comedia en tres actes *Lo tret per la culata*, y las sarsuelas en un acte *Lo pot de la confitura* y *De teuladas en amunt*.

Com á poeta lírich l' hi coneixem composicions plenas de gracia, com las que s' ha firmat ab lo conegut pseudónim de *Pau Bunyegas*.

APOLO

LA capritxosa mitología grega, re-presenta com á déu del astre solar á Apolo ó Phebus. Com éll sos raigs de llum, llansa aquest sas fletxas; y es déu profeta, perque 'l Sol ho llumena tot devant seu, y veu, per consegüent, lo que ha de venir; es lo conductor de las Mussas y 'l déu de l'inspiració, perque 'l Sol presideix á las armonias de la Naturalesa; y es lo déu de la medicina, perqué 'l Sol cura 'ls malalts ab lo calor que despedeix.

L' art l' ha representat baix diversos aspectes, dels quals ha sigut lo més comú, tal com lo donem en lo grabat, que es una obra esculptórica que pertany als bons temps de l' art en l' antiga Grecia.

En Catalunya existeix un Apolí notabilíssim, per altres un Baco, del qual, per ser poch conegut sens dupte, se n' ha parlat ben poch fins avuy en las obras de bellas arts. Es lo qu' existeix en lo museo de Tarragona, trobat en la mateixa ciutat y del qual nos ocuparem proximament reproduhintlo al mateix temps.

PROBATURA

Pot se' 't creus que quan me miras,
ó quan llansas un sospir,
jo m' hi enfondo. Donchs deliras;
jo per tu no haig de patir.

Tu 'm dirás que alguna volta
tos sospirs he contestat;
ha sigut tan sense solta,
que ni menys me n' he adonat.

Si 'l sonrís de lo teu llavi
en lo meu ha reflectit,
ja pots dir, sens ferme agravi,
qu' es que ab tu m' he divertit.

Y no 't creguis qu' es brometa
tot lo que ara 't vaig dihent:
sols he anat seguint la beta;
¡bé he sigut prou complacent!

¿Que te 'n rius? Tu 't pensas ara que aixó son passatemp meus.
¿Sí? Donchs si algú no t' ampara vestirás marededeus.

¡Ah! per fi sembla que ploras.
¿Es que 't dol lo que t' he dit?
Si es aixís, donchs, alashoras miram bè de fit á fit.

¡Aixís! ¡aixís! ¡qu' ets bufona!
¡dintre ton cor me tens pres!
He volgut renyi' una estona per' poguerte estimar més.

E. GUANYABENS

INDECISIÓ

No 'm proposo fer un anàlisis conciensut de la paraula *indecisió*, puig que pera ferho necessitaria possehir coneixements que no tinch; ni tampoch penso fer sobre d' ella cap série de reflexions filosóficas; son petites mas forsas pera tal empresa. Jo únicament me limitaré á donar mon parer referent á la *indecisió* y á aconsellar que procurem no forme jamay ella part de nostre caràcter, puig en varis casos es pitjor que la mateixa indiferencia.

La indiferencia, molts n' hi ha que afirman (y ma opinió, per humil que sia, está ab ells també) que es un estat d' atonía impropia d' un ser racional, puig ella fa que l' home sia una criatura sense voluntat propia; cosa que á primera vista pot veures que es atentoria á la dignitat humana.

Solsament un ser alienat pot esser indiferent á las accions que á son entorn van desenrotllantse, y al moviment que 's produhesca al entorn del cercle hont la seva existencia gira.

De modo que jo no comprench com l' hom pot esser indiferent en política, en religió y en tots quants actes més ó menys directament l' atanyen, puig que estich convensut de que la criatura humana ha vingut á la terra á desempenyar una missió nobilíssima, la d'

instruirse y perfeccionarse ella y després fer partícipe á las germanas sevas dels graus de benestar que moralment reporta al home la major ilustració de son enteniment.

Donchs bé; l' home indiferent, l' home que ha arribat al punt de pronunciar la típica frase de «tan se me 'n dona» no pot cumplir ab la missió que li está encomanada, no pot esser apóstol del progrés, ni tan solsament adept seu; viu en lo mon de la mateixa manera que hi viuhen los vegetals, puig no mereix ni la honra de compararlo ab la especie animal; porque 'ls animals no son indiferents á las accions del mon extern.

Vist havem ja si n' es de dolenta, socialment parlant, lo que s' en diu *indiferencia*; passem ara á dir alguna cosa d' un altre dels estats de nostre esperit, las més de las vegadas pitjor encara que la mateixa indiferencia.

Aquest es l' estat d' *indecisió*.

L' home indiferent no perjudica may individualment al home de conviccions arreladas, ni la gran massa d' homes indiferents en política que desgraciadament poblan nostra Catalunya poden ferir la essencia de las diverses doctrinas acceptadas y defensadas pels homes que en compliment d' un dels primers devers socials se mouhen, pensan y obran.

L' indiferent sols farà lliga ab altres indiferents.

Pero ¿passa lo mateix quan tractem de la *indecisió*? No.

Si la *indiferencia* podem traduhirla al llenguatge vulgar per la frase de «tan se me 'n dona,» la *indecisió* té la seva traducció directa en la de *no sé que fer*, y francament vos dich que casi casi prefereixo la primera á la segona.

«Tan se me 'n dona» equival á dir—«deixeume estar,»—«tan me fá lo que tu 'm dius com res,»—«jo soch al mon per no preocuparme,»—«si buscas un caràcter franch y decidit que ab lo teu puga fer lliga has errat la porta; truca á la del costat, que potser respondran,»

—«jo no puch, no está en mi lo tindre voluntat ferma,»—«soch més aviat autómata que autónomo.»

Al sentir aixó, vosaltres vos apartaréu d'aquell que tals paraulas pronuncie, y tot compadeixentlo direu: —«Ni del argent-viu al plom va tanta diferencia com del meu modo de pensar al seu.»—«Jo penso alguna cosa; jo tinch ideas fixas; jo travallo pél triomf de mon ideal... ell ni sisquera pensa. Luego es impossible que may arribem á avindrens, porque jo camino sempre y ell permaneix y permaneixera aturat fins al fi de sa existencia. No; no puch fer lliga ab una criatura de tals condicions.»

Per més que la persona que tal carácter tinga hagi estat en algun temps la nina de nostres ulls, com vulgarment dihem, nostra simpatía deixarà d'existir y 's convertirá en fredor tan prompte observem es indiferent en alt grau, puig lo ser colocat en eixas condicions es incapás de sentir en son cor los sants y nobles sentiments de *Patria, Amistat y Amor*.

«No sé que fer;» es difícil endevinar son significat d'un modo fidel y extricte, puig mentres per una part sembla vulga dir «estich á punt de creurer lo que tu 'm dius,»—«fesme d'eixa teoria una demostració més clara porque no l'acabo d'entendre bé,»—«potser si vegés la cosa baix un altre prisma pensaria com tu pensas...»—«potser... veurem, m'hi pensaré...»—«com que altres voluntats lligan la meva...»—«quan desapareixin certs obstacles, etc.,» y mil altres frases que indican que nostra voluntat está indecisa; per altra part sembla també los primers síntomas d'un indiferentisme que no gosa á declarar-se y logra ab tal sistema fervos posar á vosaltres en estat indecís també, puig no sabeu com interpretar manifestacions tan ambíguas.

Del indiferent nos en hem apartat tot seguit de coneixel y del indecís no podem apartarnos; puig al igual que l'iman atrau l'acer, ell nos atrau

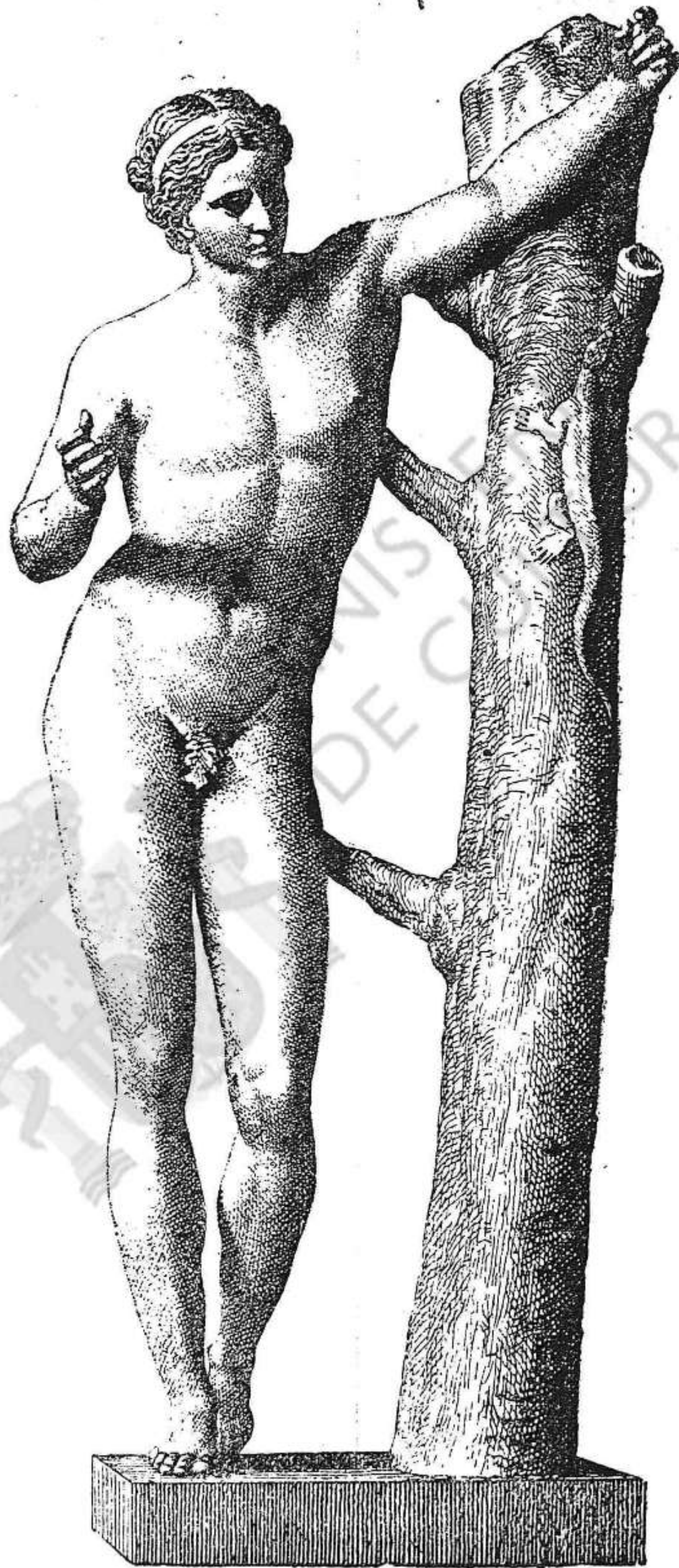
á nosaltres que tenim lo bon intent de traurel de son estat fals del tot y ferli trepitjar terreno ferm.

Volem convertir lo «no sé que fer» en altra frase que 'ns sia més grata; volem se substituesca per la de «soch dels teus,» y á tal fi travallem ab fé, creyent alcansarem la realisació de nostre bon desitj. Pero com la indecisió, las més de las vegadas, fins crech que es un refinament de la indiferencia, sol succehir que may arribem al terme de la caminada y 'ns passa lo que passaria al matemátich que 's proposés trobar lo terme fixo del infinit, que podria acostarshi tant com volgués, pero que may arribaria á trobarlo.

¡Ah que n'es de dolenta la indecisió! L'indiferentisme escoltará vostras paraulas ab ironía, vos donará á comprendre tot seguit que prediqueu en desert. La indecisió, per lo contrari, ab sa atenció, ab sas atinadas objeccions y ab la benévola y amable actitud ó agrahiment aparent ó real, vos vol donar á comprendre que molt fácil será treguin brotada los arbrets que acabeu de plantar.

Si á mi 'm donessen á triar entre una persona indiferent y una persona indecisa, clar está que preferiria la segona pera probar si la lógica de mos arguments podia treurer fruit d'ella, pero també es cert que si tant obstinada estés en tan poch agradable estat; si cada dia m'havia de posar en roda, veyent avuy una cosa diferent de la que vaig veure ahir, y demá d'istint de lo d'avuy, sens may adelantar un pas en lo camí de la decisió, comprendria que la persona que se m'hagués sotmés á exámen tenia tants punts d'indiferentisme com d'indecisió, y ab greu sentiment abandonaría la tasca comensada.

No siguem, donchs, amichs meus, indiferents á res; totas las cosas, per petites que sian, mereixen esser examinadas pera trobar si son útils ó perjudicials, y totas las doctrinas y teorías deuen esser detingudament estu-

APOLO

diadas pera convertirnos en sos defensors, si son de profit pera la societat, ó en declarats contraris si las jutjem perjudicials.

Tampoch vullam estar per gayre temps indecisos, perque ja havem vist, encar que d' un modo molt lleuger, y mal girbat, (com no pot de ménos, essent obra de ma ploma) los mals que porta en sí la *indecisió*.

Fem que en nostres temps sia una veritat lo que 's diu dels antichs temps de Catalunya; si 'l caràcter nacional era alashoras *franch y resolt*, siguem dignes nets de nostres avis y desterrem d' entre nosaltres la indiferencia y la *indecisió*.

No vull dir ab aixó que no devem ser reflexius y madurar los pensaments avans de posarlos en acció, pero sí vos faré notar, y prego que hi fixeiu vostra atenció, la gran distancia que va de pronunciar las paraulas «no se que fer» á dir «m' hi pensaré y donaré una resposta concreta.» La primera frase es lo retrato viu, com he dit, de la *indecisió*. La segona dona á compendre un caràcter reflexiu.

JOAN BRÚ SANCLEMENT

UN MAR DE PLOR

(Tal com brolla)

Dia y nit fa temps que ploro,
dia y nit sense descans;
de llágrimas n' hi ploradas
tantas, que ja son un mar.
Sols una esperansa 'm resta
en mitj de pena tan gran,
y es que tinch una barqueta
que m' aguanta söbre 'l mar.
A cada costat hi ha un' ala
de corp per poguer remar,
y ni tampoch te timó
com mon cor apassionat.
¡Mes ay! la barca es tan fluixa
com ma esperansa ho es ja;
que la fan cruixir las onas
y que no 'm salvará pas.
Jo ab las alas bato l' aiga,
per surtirne d' aquest mar;

las alas fan una escuma
negra com lo meu pesar.
La escuma ja va estenentse,
ja va estenentse per graus;
tota l' aiga 's torna negra,
negra que fa feredat,
y ja fa tant temps que remo,
que n' estich afadigat.
Per més que al meu voltant miro,
no puch veurer terra may.
Sembla que dins d' ella 'm clogui
una petxina jegant:
la conxa de sobre, cel;
la conxa de sota, mar.
La de sota es l' aiga negra
d' aquell mar que jo hi plorat,
y que contra mi 's rebela
com si 'm fos fill natural;
y quan aixeco la vista
veig assobre meu l' espay,
calitjós, ab unas boyras
que prediuhen tempestats,
y sempre plora que plora,
y plora que plorarás.
De tant com mos ulls ne ploran,
la barca ja 's va omplenant;
de tant com ella s' omplena,
ja se 'm comensa á enfonsar;
de tant com ella s' enfonsa,
lo meu cor s' ompla d' esglay.
¡Barqueta qu' ets ma esperansa!
¡Per Deu no t' enfonsis pas!
qu' encara que sigas débil
com lo meu cor destrossat,
jo no podré sostenirme
tot sol en mitj d' aquest mar,
perque 'l pes de mas desditxas,
m' ha de dú al fons sens pietat.

ERNEST SOLER

BELLAS ARTS

LA quinzena qu' acabém de passar es verament notable per Barcelona, en lo que 's refereix á son moviment artístich. Tal volta formarà época en la historia ornamental de nostra ciutat. Tres diferents certámens s' han tancat aquestos dias y los artistas hi han concorregut ab sas obras, los esculptors ab sos modelos, ab sos bocetos los pintors, y 'ls arquitectes ab sos projectes. Artistas, aficionats, y

tothom qu' estima 'l progrés s' interessa en aquestas lluitas de l' inteligencia; noms y més noms se sentan que han presentat aquesta ó aquella estatua, aquest ó aquell quadro, en los centres artístichs se demana qui serán los que obtindrán premi á sos afanys, tothom espera que 'ls jurats ferán justicia, y la opinió pública senyala ab lo dit las obras que creu superiors y més afortunadas.

En lo Paraninfo de l' Universitat se veuhen formant dos rengleras los bocetos y las figuras presentadas á concurs pera l' execussió de sis quadros qu' han d' adornar aquell local grandios. Es agradable l' aspecte que presenta aquella sala en las horas d' exposició. Allí, devant d' aquells quadros y bocetos que son inspiració primera los uns, fruit de llarchs estudis altres; devant d' aquells trossos de vida de l' artista, se respira atmósfera d' art. Un pensa las meditacions, las vigílias, las telas rompudas que representan aquellas obras. Allí 's senten acaloradas discussions, parers diferents y anécdotas; s' entaulan qüestions históricas y esperits d' escola; allí 's veuhen caps inteligents d' artistas, grupos de académichs, periodistas y homes de lletras, allí s' hi sent, en fi, (permetent-me l' expressió) la febra d' art, lo remor del pensament, l' afany de gloria conquistada per lo geni y lo talent.

Pochs han sigut los que han presentat obras al certámen y 's compren que pochshagin sigut, tenint en compte lo escassament pagats que son quadros d' importancia tal. Sobressurten entre los demás, lo senyalat ab lo lema *Tributo al genio*, quin per sa severitat y correcció de dibuix, per sa composició perfecta y armónica bellesa, sembla una obra de l' immortal Rosales; lo que porta per lema una *P* y una *X* entrellassada per sa original composició y lo coneixement que son autor ha demostrat tenir de l' época que l' assumpto representa; los sis quin lema es, *El progreso es el constante anhelo del*

hombre, per lo bon dibuix de las figuras y los sólits coneixements de composició; lo del lema *Almanzor* colorit ab instinct de poeta y quina figura es enérgica y ben sentida; y finalment lo del lema *Daos prisa*, etc., etc., apuntat ab conciencia, boceto ben pensat, fet de l' home que medita lo que pinta y que sent lo que executa.

Aquí los pintors fan la festa en lo saló consistori de Casa la Ciutat, la fan los esculptors acudint al certámen del monument á un gran home, al general Prim, y en los magistrals claustres de nostre catedral son los arquitectes los que 's disputan la gloria d' acabar aquell magnífich temple, aquella obra mestra en forma d' edifici, reliquiari de recorts, llibre de pedra escrit per l' artístich sicell de la terrible y hermosa edat mitjana.

M. M. M.

LO CONCURS DE LA CATEDRAL

LA setmana passada han estat exposats en lo cláustre de la Catedral quatre projectes pera 'l frontis de dit temple.

Tothom sab qu' aquest es una joia del art gótic y no hi haurá barceloní que no desitji veure'l dotat d' una fatxada verament monumental, esbelta y rica, com reclaman las condicions arquitectónicas de son interior. Donchs bé, tot aixó ho reunéix en alt grau lo projecte presentat per l' arquitecte Sr. Martorell, autor de la capella de las *Adoratrices*, de l' iglesia de Port Bou y d' altres construccions góticas que revelan d' una manera brillant y palpable las especialíssimas disposicions que té son autor pera cultivar eix orde arquitectónich. Lo públich qu' ha examinat aquells projectes, lliure de tota prevenció, ha declarat unánimement y ab entusiasme decididas preferencias per aquell á que 'ns referim. Tothom ha vist qu' estava molt per dessorre dels altres tres, y 'ls més entussiastas per l' art y l' avens de Catalunya sortian d' allí ja no sols satisfets, sinó joyosos, de veure que tenim un arquitecte més, gran é inspirat com pochsh podém contarne desgraciadament.

Lo desitj dels barcelonins, de totas las per-

sonas amants del art, pot satisferse donchs d' una manera complerta y brillantíssima ab la realisació d' aquell projecte.

Y aixó no obstant, nosaltres hem vist qui, reconeixent y tot la grandiositat, la bellesa, la inspiració d' aquell projecte, vé fentli una guerra encarnissada y sens treva procurant fer prevaleixer, unas vegadas, la idea falsa de que es massa ornamentat, massa rich pera lo que exigeix l' interior de la nostra catedral; altrás vegadas, suposant que dins del gòtich hi ha un estil catalá molt diferent del acceptat pe'l Sr. Matorell y que 'ns priva d' admetre per consegüent (aquest *consegüent* val un imperi) lo projecte de que 's tracta.

Pera sostindre que l' interior de la catedral de Barcelona es pobre, cal nó haverla visitat. Lo poch espay de que podém disposar no 'ns permet detallar aquí las bellesas y filigranas que tothom pot veure en la combinació de sas líneas principals, en los finestrals, en l' ábside, en lo cor, un dels més florits del mon, en lo trifori, etc. etc. Pero no para aquí; mireu sas portas exteriors acabadas, principalment la de Sant Ybo, la ornamentació de sos campanars, lo que seria, un cop acabat, son claustre, y diéume si los que sostenen aquell fals judici no confonen llastimosament la severitat y magestat que l' altura y la llum velada li donan, ab una pobresa que no existeix.

Que 'l projecte no es del mateix gust que 'l gòtich de la catedral? Observeu la ornamentació exterior de la porta de Sant Ybo, de tot aquell gran macís que sosté l' ayrós campanar de las horas, y veureu com tot lo dibuix del projecte está basat en lo d' aquella porta. Y apart d' aixó, si 'l Sr. Martorell ha fet gòtich de debó y aquest gòtich fós més florit que 'l del interior, perquè no podria posarse en la fatxada? Per ventura en las mellors catedrals del mon no 's veu que tota la riquesa d' ornamentació era empleada principalment en las fatxadas? Per ventura la unitat, ja no d' orde sinó d' época, existeix en cap catedral d' Espanya? Donchs perquè dins d' un orde no hem d' acceptar lo mellor y més rich?

Lo que hi ha en tota la oposició que 's fá al esmentat projecte, si es lícit dir la veritat á qui no té l' honra de coneixer ni de vista al Sr. Martorell, es l' enveja que domina á cert element en alt grau perjudicial á Barcelona, element qu' en tots los certámens procura tirar á terra lo que val de debó pera no deixar creixer certs noms qu' están destinats á enfonzar, mal que 'ls pesi, eixas reputacions artísticas que 's formaren lo dia en que Barcelona era terra de cegos y res més. Si nostras

autoritats y corporacions no 's posan sobre avís pera lliurarse de tan desastrosa influencia, dintre poch veurán los concursos y certámens concorreguts no més que per lo nepotisme més trist, y omplirán la ciutat d' adfecis tan grans com certas obras modernas que tothom senyala ab lo dit.

O.

NOVAS

Desde 'l próxim número L' AVENS deixa de sortir quinquenalment y al preu de 2 quartos, com ha sortit fins ara.

Veura la llum lo dia 15 de cada mes, convertintse en revista, y 's vendrá al preu d' un ral cada número comprat per separat, y per subscripció duas pesetas fins á acabar l' any en tota la Península y dut á domicili.

Lo tamany será 'l mateix que s' ha adoptat fins ara, y tindrà 16 planas impresas en caràcter elzeviria y sobre magnífich paper satinat, sens contar quatre planas de folletí y altrás tantas de cobertas.

Lo jurat calificador dels quadros que han d' adornar lo Paraninfo de la Universitat, ha donat ja 'l fallo respectiu als bocetos premiats: D' ell resultan agraciats los autors dels bocetos que portan per lema «El progreso ha sido el constante anhelo del hombre», «Tributo al genio» y «Y aun se eleva esta obra peregrina etc., etc.»

S' ha publicat una segona edició de las novelas premiadas de D. Joaquim Riera y Bertran, *Toméu Boncór* y *Lo poble d' Alzinar*, obreta que per sas bonas condicions la recomanem eficazment á nostres favoreixedors.